

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії
СумДПУ імені А.С. Макаренка
проф. Ю.О. Лянной
«15» березня 2021 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ОСНОВ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ**

**ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА НА ОСНОВІ ОСВІТНЬО-
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ МОЛОДШОГО СПЕЦІАЛІСТА, ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА,
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА, ОСВІТНЬОГО
СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 229 ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я**

Розглянута на засіданні
Приймальної комісії
«15» березня 2021 р.
Протокол № 7

Програма з Основ медичних знань для вступу на навчання для здобуття ступеня Бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра, освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 229 Громадське здоров'я.

Ухвалена на засіданні кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури

від 25.02.2021 р. протокол № 8

Завідувач кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури

_____ І. О. Калиниченко

Голова фахової атестаційної комісії

_____ І. О. Калиниченко

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на навчання для здобуття ступеня Бакалавра

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування з основ медичних знань розроблена на основі чинних програм освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра, освітнього ступеня бакалавра і включає два основні напрями: «Основні поняття медицини та профілактики захворювань внутрішніх органів», «Домедична допомога при захворюваннях внутрішніх органів».

Завданнями фахового вступного випробування з основ медичних знань є:

- перевірити відповідність знань та умінь вступників програмним вимогам;
- виявити рівень навчальних досягнень вступників ВНЗ I-II рівня;
- оцінити ступінь підготовленості випускників середньої спеціальної медичної освіти до подальшого навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка за спеціальністю 229 Громадське здоров'я.

Програма фахового вступного випробування спрямована на виявлення рівня сформованості знань та умінь з основ медичних знань, на основі яких вступник зможе:

- охарактеризувати основні поняття щодо здоров'я людини і фактори соціально-економічного, біологічного, антропогенного, медичного характеру, що впливають на нього;
- підтвердити знання щодо:
  - ознак ураження органів дихальної системи, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, сечостатевої системи;
  - ознак клінічної і біологічної смерті, втрати свідомості, непритомності і колапсу, утоплення, електротравми, опіків і опікового шоку, кровотеч, ран і їх ускладнень, переломів кісток, вивихів, ударів;
  - ознак алергічних і судорожних станів;

- ознак гострих отруєнь ліками, препаратами побутової хімії, рослинами, грибами;
- порівняти принципи проведення профілактичних заходів при виникненні інфекційних захворювань в дитячих організованих колективах;
- продемонструвати основні прийоми домедичної допомоги;
- дати поняття про принципи профілактичних заходів і складові здорового способу життя людини;
- провести аналіз стану здоров'я населення з метою його збереження та відновлення;
- обґрунтувати висновки.

Форма фахового вступного випробування з Основ медичних знань – усна відповідь. Кількість часу, який відводиться на підготовку – 30 хвилин. Структура білету з фахового вступного випробування з Основ медичних знань – 4 питання.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕМА 1. МЕДИЦИНА І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я, ПОНЯТТЯ І ВИЗНАЧЕННЯ. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.

1. Медицина як галузь науки та практичної діяльності.
2. Міжнародна номенклатура і класифікація хвороб.
3. Всесвітня організація охорони здоров'я.
4. Здоров'я та його основні критерії.
5. Поняття про здоровий спосіб життя. Складові здорового способу життя.
6. Оцінка демографічних показників.
7. Оцінка показників захворюваності.
8. Оцінка фізичного розвитку.

ТЕМА 2. СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я. ПРОГРАМА РЕФОРМУВАННЯ.

1. Поняття про систему охорони здоров'я.
2. Структура закладів охорони здоров'я.
3. Основні положення «Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на 2015–2020 роки».
4. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України.

ТЕМА 3. ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО–РУХОВОГО АПАРАТУ, ОКА ТА ПРИДАТКОВОГО АПАРАТУ У ДІТЕЙ. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ У ДІТЕЙ.

1. Фактори розвитку порушень опорно-рухового апарату, ока та придаткового апарату у дітей.
2. Анатомо-фізіологічні особливості формування хребта у людини.
3. Ознаки та характеристика порушень постави, сколіозу та плоскостопості у дітей.
4. Особливості прояву короткозорості та далекозорості у дітей.

5. Профілактика порушень постави, сколіозу та плоскостопості, короткозорості та далекозорості у дітей в умовах навчального закладу.
6. Домедична допомога при кровотечі з носа у дітей.
7. Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів – обтюрції стороннім тілом.

ТЕМА 4. ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ В ДОМАШНІХ УМОВАХ І В СТАЦІОНАРІ. ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ.

1. Зміст догляду за хворими.
2. Гігієнічний догляд за хворими у стаціонарі.
3. Дієтичне харчування. Загальні принципи харчування хворих.
4. Температура тіла. Типи лихоманок.
5. Методи застосування лікарських засобів.
6. Методика і техніка застосування гірчичників, компресів, користування грілкою і міхуром з льодом.
7. Методика і техніка застосування клізм, промивання шлунку.
8. Профілактика пролежнів.

ТЕМА 5. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ.

1. Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань системи кровообігу.
2. Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань органів дихання.
3. Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань органів травлення.
4. Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань нирок і сечових шляхів.
5. Гострі захворювання серця: причини, симптоми.
6. Поняття про ішемічну хворобу серця. Перша допомога, профілактика.
7. Гострі захворювання легень: причини і симптоми. Перша допомога, профілактика.
8. Гострі захворювання шлунку: причини, симптоми.

9. Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки. Симптоми. Профілактика розвитку.
10. Хронічний гастрит. Профілактика розвитку серед дитячого контингенту.
11. Поняття «гострого» живота. Перша допомога, профілактика.
12. Гострі захворювання печінки: причини і симптоми. Перша допомога, профілактика.
13. Причини і симптоми гострих захворювань нирок. Перша допомога, профілактика.
14. Пієлонефрит, гломерулонефрит. Профілактика розвитку.
15. Основні підходи до надання першої допомоги при гострих захворюваннях внутрішніх органів.

ТЕМА 6. ПОНЯТТЯ ПРО ТРАВМУ, КЛАСИФІКАЦІЯ. ТРАВМАТИЗМ, ЙОГО ВИДИ.

1. Поняття про травму, класифікація. Травматизм, його види.
2. Закриті пошкодження (травми) м'яких тканин: удари, розтягування, розриви і струс. Механізм виникнення, симптоми. Перша допомога потерпілим.
3. Вивихи, класифікація. Абсолютні і відносні симптоми. Перша допомога потерпілим.
4. Переломи, класифікація. Абсолютні і відносні симптоми. Перша допомога і особливості евакуації постраждалого до лікувальної установи.

ТЕМА 7. РАНИ: ВИЗНАЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ. КРОВОТЕЧІ, СПОСОБИ ТИМЧАСОВОЇ ЗУПИНКИ.

1. Кровотечі: визначення і поняття (власне кровотеча, крововилив і гематома).
2. Класифікація кровотеч за анатомічною ознакою; по механізму виникнення; по виявленню; за часом виникнення; по ступеню тяжкості.
3. Ознаки кровотеч.
4. Поняття про геморагічний шок.
5. Способи тимчасової зупинки кровотечі.

ТЕМА 8. РЕАНІМАТОЛОГІЯ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ. ШОК, КЛАСИФІКАЦІЯ, СИМПТОМИ. ТЕРМІНАЛЬНІ СТАНИ. РЕАНІМАЦІЙНІ ЗАХОДИ НА МІСЦІ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ.

1. Реанімація, реаніматологія, визначення понять.
2. Три стани людського організму: здоров'я, хвороба, критичне (термінальне).
3. Термінальні стани організму, його фази (стадії): предагональне, агонія, клінічна і біологічна смерть. Основні симптоми стадій термінального стану.
4. Оцінка життєво важливих функцій: центральної нервової системи, серцево-судинної системи, дихальної системи.
5. Раптова зупинка серця, причини, симптоми. Перша допомога.
6. Штучна вентиляція легенів, способи, правила проведення.
7. Зовнішній (непрямий) масаж серця, правила проведення. Особливості виконання у дітей.
8. Поєднання непрямого масажу серця штучною вентиляцією легенів.
9. Поняття про десмургію. Загальні правила бинтування, положення пацієнта, техніка бинтування.

ТЕМА 9. ПРОФІЛАКТИКА ТА ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ОПІКАХ, ВІДМОРОЖЕННЯХ, ЕЛЕКТРОТРАВМАХ.

1. Причини виникнення опіків, відморожень, електротравм.
2. Клінічні ознаки опіків, відморожень, електротравм.
3. Особливості домедичної допомоги при опіках, відмороженнях та електротравмах.
4. Профілактика опіків, відморожень та електротравм.

ТЕМА 10. ДЕСМУРГІЯ. ВИДИ ПОВ'ЯЗОК І СПОСОБИ ЇХ НАКЛАДЕННЯ ПОТЕРПІЛИМ.

1. Поняття про десмургію. Показання, профілактика вторинної інфекції.
2. Загальні правила бинтування, положення пацієнта, техніка бинтування.
3. Класифікація пов'язок.

4. Правила накладення без бинтових пов'язок.
5. Правила накладення м'яких бинтових пов'язок.
6. Особливості м'яких бинтових пов'язок на грудну клітку.
7. Правила накладання пов'язок на нижню кінцівку
8. Особливості накладення пов'язок на гомілку та стопу.
9. Пов'язки на суглоби ніг та культю, особливості.
10. Правила накладання гіпсових пов'язок.
11. Пов'язки на голову, шию і верхні кінцівки.

ТЕМА 11. ОСНОВИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ.

1. Основи інфекційних захворювань. Поняття про епідемічний процес.
2. Епідеміологічні особливості окремих груп інфекцій.
3. Профілактика інфекційних захворювань.
4. Кишкові інфекції.
5. Інфекції дихальних шляхів.
6. Кров'яні інфекції.
7. Інфекції зовнішнього покриву та статевих органів.
8. Основи профілактики глистних інвазій.

ТЕМА 12. ПРОФІЛАКТИКА РОЗВИТКУ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙ В ОРГАНІЗОВАНИХ ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ.

1. Особливості розповсюдження інфекцій дихальних шляхів в організованих колективах.
2. Характеристика дитячих інфекцій.
3. Поняття про щеплення. Календар щеплень.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Медицина як галузь науки та практичної діяльності.
2. Міжнародна номенклатура і класифікація хвороб.
3. Всесвітня організація охорони здоров'я.
4. Здоров'я та його основні критерії.
5. Поняття про здоровий спосіб життя. Складові здорового способу життя.
6. Оцінка демографічних показників.
7. Оцінка показників захворюваності.
8. Оцінка фізичного розвитку.
9. Поняття про систему охорони здоров'я.
10. Структура закладів охорони здоров'я.
11. Основні положення «Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на 2015–2020 роки».
12. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України.
13. Фактори розвитку порушень опорно-рухового апарату, ока та придаткового апарату у дітей.
14. Анатомо-фізіологічні особливості формування хребта у людини.
15. Ознаки та характеристика порушень постави, сколіозу та плоскостопості у дітей.
16. Особливості прояву короткозорості та далекозорості у дітей.
17. Профілактика порушень постави, сколіозу та плоскостопості, короткозорості та далекозорості у дітей в умовах навчального закладу.
18. Домедична допомога при кровотечі з носа у дітей.
19. Домедична допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів – обтюраторній стороннім тілом.
20. Зміст догляду за хворими.
21. Гігієнічний догляд за хворими у стаціонарі.
22. Дієтичне харчування. Загальні принципи харчування хворих.
23. Температура тіла. Типи лихоманок.
24. Методи застосування лікарських засобів.

- 25.Методика і техніка застосування гірчичників, компресів, користування грілкою і міхуром з льодом.
- 26.Методика і техніка застосування клізм, промивання шлунку.
- 27.Профілактика пролежнів.
- 28.Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань системи кровообігу.
- 29.Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань органів дихання.
- 30.Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань органів травлення.
- 31.Основні скарги, клінічні симптоми під час захворювань нирок і сечових шляхів.
- 32.Гострі захворювання серця: причини, симптоми.
- 33.Поняття про ішемічну хворобу серця. Перша допомога, профілактика.
- 34.Гострі захворювання легень: причини і симптоми. Перша допомога, профілактика.
- 35.Гострі захворювання шлунку: причини, симптоми.
- 36.Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки. Симптоми. Профілактика розвитку.
- 37.Хронічний гастрит. Профілактика розвитку серед дитячого контингенту.
- 38.Поняття «гострого» живота. Перша допомога, профілактика.
- 39.Гострі захворювання печінки: причини і симптоми. Перша допомога, профілактика.
- 40.Причини і симптоми гострих захворювань нирок. Перша допомога, профілактика.
- 41.Пієлонефрит, гломерулонефрит. Профілактика розвитку.
- 42.Основні підходи до надання першої допомоги при гострих захворюваннях внутрішніх органів.
- 43.Поняття про травму, класифікація. Травматизм, його види.
- 44.Закриті пошкодження (травми) м'яких тканин: удари, розтягування, розриви і струс. Механізм виникнення, симптоми. Перша допомога потерпілим.
- 45.Вивихи, класифікація. Абсолютні і відносні симптоми. Перша допомога потерпілим.

- 46.Переломи, класифікація. Абсолютні і відносні симптоми. Перша допомога і особливості евакуації постраждалого до лікувальної установи.
- 47.Кровотечі: визначення і поняття (власне кровотеча, крововилив і гематома).
- 48.Класифікація кровотеч за анатомічною ознакою; по механізму виникнення; по виявленню; за часом виникнення; по ступеню тяжкості.
- 49.Ознаки кровотеч.
- 50.Поняття про геморагічний шок.
- 51.Способи тимчасової зупинки кровотечі.
- 52.Реанімація, реаніматологія, визначення понять.
- 53.Три стани людського організму: здоров'я, хвороба, критичне (термінальне).
- 54.Термінальні стани організму, його фази (стадії): предагональне, агонія, клінічна і біологічна смерть. Основні симптоми стадій термінального стану.
- 55.Оцінка життєво важливих функцій: центральної нервової системи, серцево–судинної системи, дихальної системи.
- 56.Раптова зупинка серця, причини, симптоми. Перша допомога.
- 57.Штучна вентиляція легенів, способи, правила проведення.
- 58.Зовнішній (непрямий) масаж серця, правила проведення. Особливості виконання у дітей.
- 59.Поєднання непрямого масажу серця штучною вентиляцією легенів.
- 60.Поняття про десмургію. Загальні правила бинтування, положення пацієнта, техніка бинтування.
- 61.Причини виникнення опіків, відморожень, електротравм.
- 62.Клінічні ознаки опіків, відморожень, електротравм.
- 63.Особливості домедичної допомоги при опіках, відмороженнях та електротравмах.
- 64.Профілактика опіків, відморожень та електротравм.
- 65.Поняття про десмургію. Показання, профілактика вторинної інфекції.
- 66.Загальні правила бинтування, положення пацієнта, техніка бинтування.
- 67.Класифікація пов'язок.
- 68.Правила накладення без бинтових пов'язок.
- 69.Правила накладення м'яких бинтових пов'язок.

70. Особливості м'яких бинтових пов'язок на грудну клітку.
71. Правила накладання пов'язок на нижню кінцівку
72. Особливості накладення пов'язок на гомілку та стопу.
73. Пов'язки на суглоби ніг та культю, особливості.
74. Правила накладання гіпсових пов'язок.
75. Пов'язки на голову, шию і верхні кінцівки.
76. Основи інфекційних захворювань. Поняття про епідемічний процес.
77. Епідеміологічні особливості окремих груп інфекцій.
78. Профілактика інфекційних захворювань.
79. Кишкові інфекції.
80. Інфекції дихальних шляхів.
81. Кров'яні інфекції.
82. Інфекції зовнішнього покриву та статевих органів.
83. Основи профілактики глистних інвазій.
84. Особливості розповсюдження інфекцій дихальних шляхів в організованих колективах.
85. Характеристика дитячих інфекцій.
86. Поняття про щеплення. Календар щеплень.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування з Основ медичних знань проводиться в усній формі. Питання складені відповідно до фахової підготовки.

Критерії оцінювання фахового вступного випробування вступників

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 - 50	Вступник не може бути рекомендований до участі у конкурсі якщо: – не володіє понятійним апаратом; – не може пояснити окремі закономірності проявів патологічних станів; – не має уяви про зміст фактичного матеріалу.
51 - 99	Вступник не може бути рекомендований до участі у конкурсі якщо: – показав слабе володіння понятійним та термінологічним апаратом; – вміє пояснити окремі медичні процедури, явища, процеси.
100 - 149	Вступник може бути рекомендований до участі у конкурсі якщо: – відповідає на окремі запитання; – самостійно але неповно відтворює навчальний матеріал; – загалом правильно вживає медичні терміни; – дає неповну характеристику різним проявам патологічних станів та протоколам надання допомоги.
150-189	Вступник може бути рекомендований до участі у конкурсі якщо: – демонструє знання фактичного матеріалу, але допускає деякі неточності; – дає відповідь на поставлене питання, але може допускати деякі неточності.
190-200	Вступник може бути рекомендований до участі у конкурсі якщо: – вільно володіє понятійним і термінологічним апаратом; – дає повну відповідь на поставлене питання; – аргументує та доводить всі твердження.

Оцінювання рівня знань вступників проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань встановлюється за результатами відповідей абітурієнтів та на підставі обговорення членами фахової атестаційної комісії кількостей набраних вступниками балів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валецька Р. О. Основи медичних знань: підручник. Луцьк : Видавництво «Волинська книга», 2007. 380 с.
2. Гур'єв С. О., Шищук В. Д., Шкатула Ю. В. Медицина надзвичайних ситуацій. Екстрена медична допомога: навчальний посібник. Суми : Видавництво СумДУ, 2010. 321 с.
3. Калиниченко І. О., Латіна Г. О., Заїкіна Г. Л. Основи медичних знань, безпеки життєдіяльності та охорони праці: навч. пос. до практ. занять та самот. роботи студ. пед. навч. закладів. Суми. ФОП Цьома С. П., 2020. 264 с.
4. Мойсак О. Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я : навчальний посібник. 7-е видання, виправлене та доповнене. К., Арістей, 2015. 500 с.
5. Довідник з основ медичних знань: навч. посібник для ін-тів фіз. культури і фак. фіз. виховання вузів / за ред. В. П. Зотова, В. А. Цирюльникова. К. : Медекол, 1994. 152 с.
6. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап. новий клінічний протокол / Наказ Міністерства охорони здоров'я України 05.06.2019 № 1269. С. 109.
7. Коцур Н. І., Гармаш Л. С., Калиниченко І. О., Товкун Л. П. Валеологія : підручник для студентів педагогічних університетів. Корсунь-Шевченківський, 2011. 581 с.
8. Латіна Г. О. Основи медичних знань у схемах : навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 224 с.
9. Наказ МОЗ України №24 від 17.01.2005р. «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Медицина невідкладних станів».
10. Наказ МОЗ України №437 від 31.08.2004р. «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитальному етапах».
11. Невідкладні стани в педіатрії : навч. посіб. / за редакцією проф. О. П. Волосовця та Ю. В. Марушка. Х. : Прапор, 2008. 200 с.
12. Плахтій П. Д., Соколенко Л. С., Гутарєва Н. В. Основи медичних знань : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2013. 268 с.
13. Регеда М. С., Фрайт В. М., Плешанов Є В. [та ін.]. Невідкладна допомога в терапії : довідник. Львів : В-во «Сполом», 2002. 372 с.

14. Рошчін Г. Г., Гайдаєв Ю. О., Мазуренко О. В., Гур'єв С. О. та ін. Надання медичної допомоги постраждалим з політравмою на догоспітальному етапі. Київ, 2003. 33 с.

15. Щуліпенко І. М. Загальний і спеціальний медичний догляд за хворими з основами валеології : навч.-метод. посіб. [для студентів мед. вузів і учнів мед. ліцеїв]. Київ : «КИЙ», 1998. 384 с.

16. Экстренная медицинская помощь на догоспитальном этапе. Луганск : Издательство: ЛГМУ, 2006. 224 с.

17. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / за ред. І. І. Тітова. Вінниця : Нова Книга, 2012. 344 с.

18. Децик Ю. І. та ін. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб / за ред. Яворського О. Г. К. : Здоров'я, 2004. 500 с.

Допоміжна література

19. Артюнина Г. П., Гончар Н. Т., Игнаткова С. А. Основы медицинских знаний: Здоровье, болезнь и образ жизни (учеб. пособие для студентов педагогических вузов). Псков: Псковский государственный педагогический институт им. С.М. Кирова, 2003. 292 с.

20. Мартынов А. А. Диагностика и терапия неотложных состояний в клинике внутренних болезней : практическое руководство для врачей и студентов. Петрозаводск : Карелия, 2000. 370 с.

21. Николенко В. Н., Блувштейн Г. А., Карнаухов Г. М. Первая доврачебная медицинская помощь : учебник - 6-е изд. М. : Издательский центр «Академия», 2008. 160 с.

22. Рекомендації Європейського товариства кардіологів 2015 року щодо лікування пацієнтів зі шлуночковими аритміями та профілактика раптової серцевої смерті. Аритмологія. 2016. № 1. С. 5-54; 2016. № 2. С. 5-56.

23. Сумин С. А. Неотложные состояния. Москва : Медицина, 2005. 449 с.

24. Петриченко Т. В. Перша медична допомога : підручник. К. : Медицина, 2007. 248 с.

